

**Velkommen til
folkemøte om PFOS
onsdag 30. januar 2019**

I forbindelse med funn av PFOS i vann og biota ved Fagernes lufthavn Leirin og i områdene rundt, inviterer Avinor til folkemøte onsdag 30. januar 2019

Møtet finner sted i Festsalen på Rådhuset i Fagernes (Jernbanevegen 22, 2900 Fagernes) fra klokken 18.00 til cirka klokken 20.00.

Sammen med Avinor stiller representanter fra Nord-Aurdal kommune, Miljødirektoratet, Folkehelseinstituttet, Mattilsynet samt kommunelegen.

Har du spørsmål?
Kontakt Avinor på e-post
pfos@avinor.no

Velkommen til Folkemøtet på Fagernes

30. januar 2019

AGENDA

- Avinor v/Jarl Øvstedal
 - Kort om PFOS/PFAS og brannøving
 - PFOS - Fagernes LH
 - Hva har Avinor gjort, hva gjøres og hva planlegges
- Mattilsynet (MT) v/ Marie Louise Wiborg og Astri Ham
 - MT sin rolle og ansvar
- Folkehelseinstituttet (FHI) v/ Line Småstuen Haug
 - FHI sin rolle
 - FHI sin ekspertise på PFAS
 - Oppsummering av helserisikovurderingen gjort for Mattilsynet
- Mattilsynet (MT) v/ Marie Louise Wiborg
 - MT sine råd til befolkningen
 - Videre arbeid med regelverk og grenseverdier
- Miljødirektoratet v/ Vanja Alling
 - Informere om Miljødirektoratets arbeid som myndighet
 - Hvordan ser Miljødirektoratet på forurensningen på Fagernes, sett i lys av dagens informasjonen
 - Hva er vannforskriften og hva sier den om alvorlighetsgraden

PFOS ved Fagernes Lufthavn Leirin

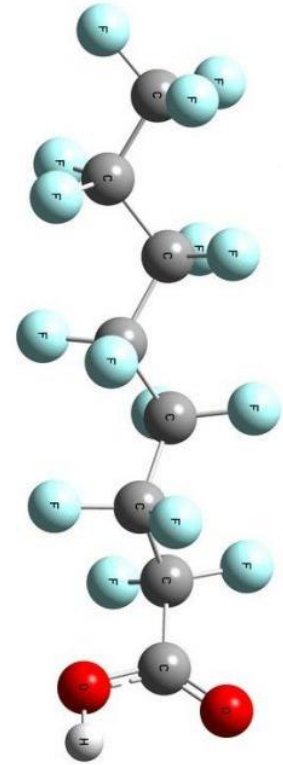
Jarl Øvstedal, Miljøsjef
30.01.2019

Hva er PFAS/PFOS?

- PFAS er en samlebetegnelse på en stor gruppe organiske, fluorholdige forbindelser – perfluorerte forbindelser
 - PFOS er en av forbindelsene i denne gruppen
- Benyttet i industri og forbrukerprodukter siden 1950-tallet
 - Impregnering av tekstiler, i matemballasje, i slipp-belegg i stekepanner og kokekar, skismøring og brannskum
- Miljø- og helseskadelige
- Svært tungt nedbrytbare og kan hope seg opp i næringskjeden
- PFOS er oppført på norske myndigheters prioritetsliste

Øvelsesvirksomhet

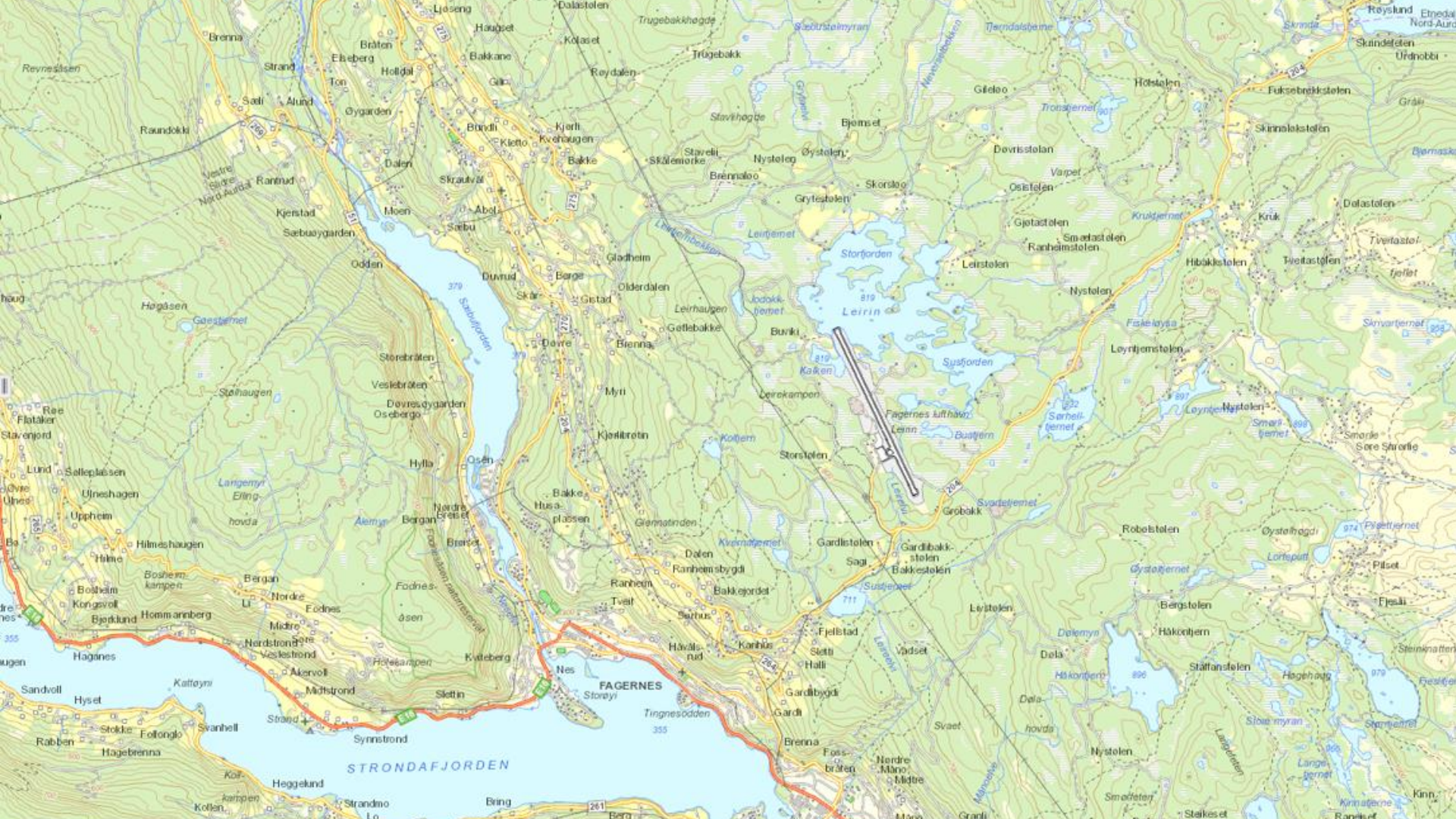
Fagernes lufthavn har siden åpningen 1987 fulgt krav i «*Forskrift om brann- og redningstjenesten BSL-E 4-4*».

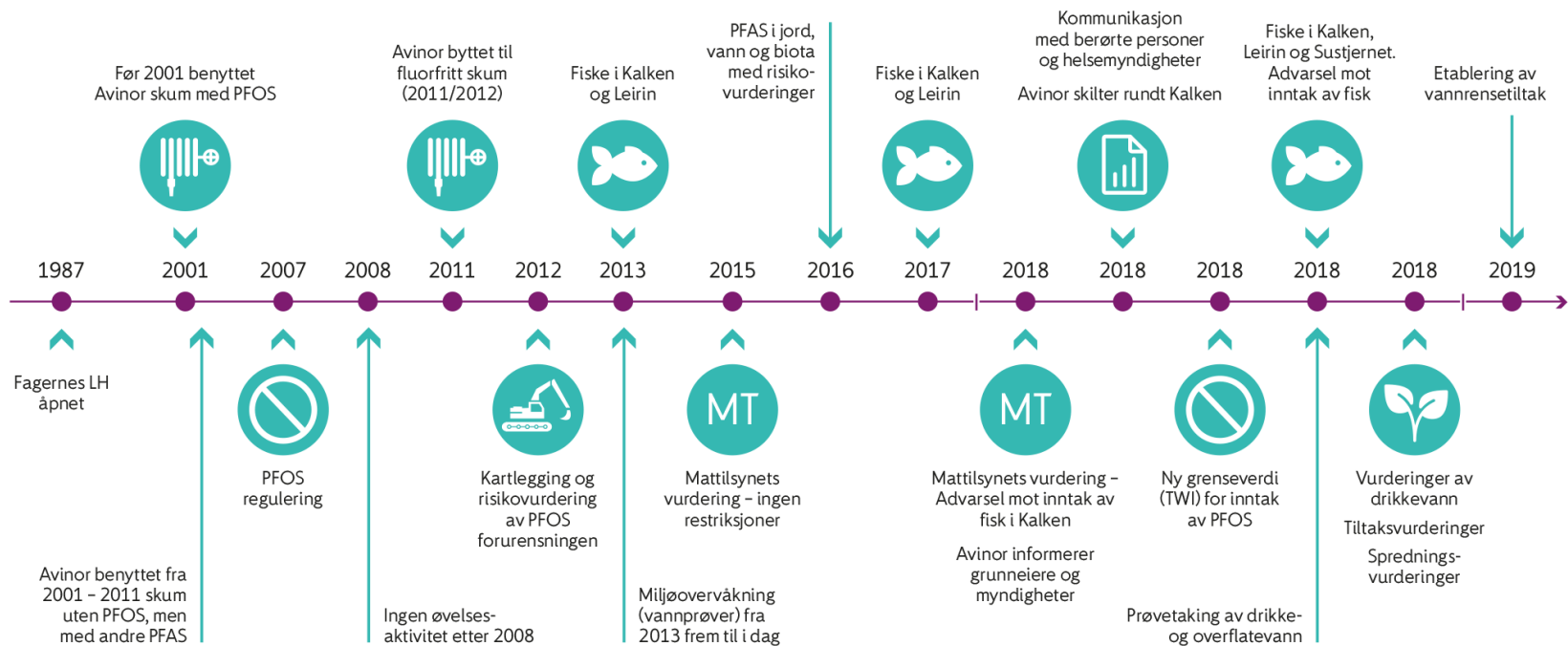
- Ingen øvelser, Ingen åpen lufthavn

Denne forskriften fastlegger krav om hyppighet på øvelser (med og uten skum)

- Månedlig: Brannsløkkeøvelse og utrykningsøvelse
- Kvartalsvis: Personell som utøver røykdykkerinnsats må minst gjennomføre 4 røykdykker øvelser i året, minst en varm øvelse.
- Halvårlig: en førstehjelpsøvelse og en havariplanøvelse
- Hvert annet år: Lufthavnsjefen skal anmode politiet om å gjennomføre katastrofeøvelse på flyplassen

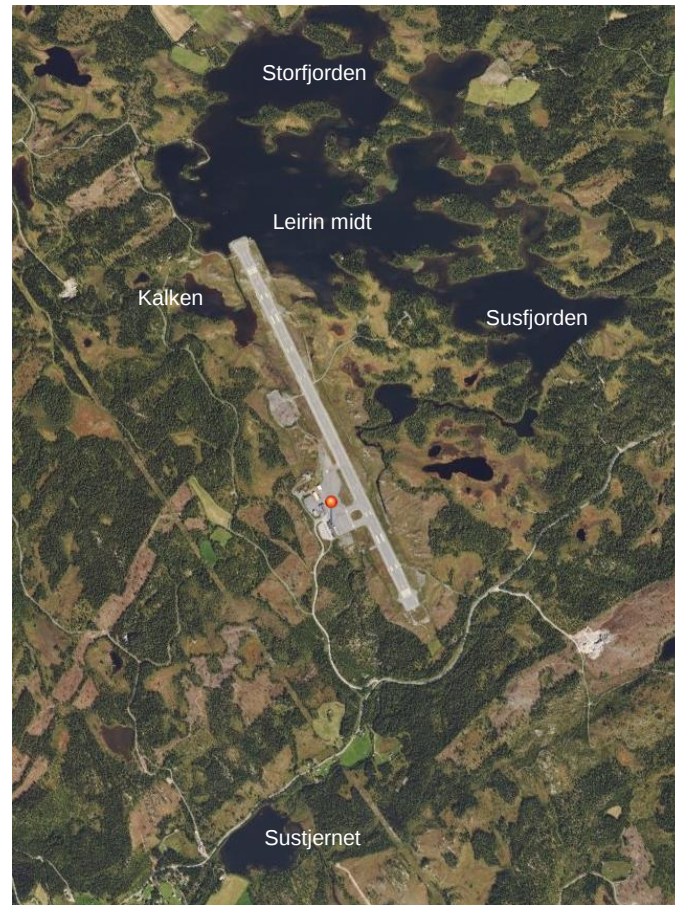
Det har ikke vært avholdt øvelser på Fagernes lufthavn som har innbefattet bruk av brannskum etter 2008

Prøvetaking fisk

- Prøvetaking 2013, 2017 og 2018
 - Ørret, Abbor og Sik
 - Overskridelser av grenseverdier PFOS i fisk
- Mattilsynet vurderer mattrygghet

2015- Kalken og Leirin

Februar 2015

- **Fagernes lufthavn, Leirin:**
Ingen advarsel er nødvendig for filett av abbor og ørret på grunn av perfluoroktylsyre (PFOS).

2018 – Kalken og Leirin

Januar 2018

Mattilsynet advarer mot å spise ørret fra vannet Kalken ved Fagernes lufthavn på bakgrunn av nye undersøkelser som viser at ørreten inneholder høye nivå av visse per og polyfluorerte forbindelser (PFAS).

I Leirin var tilstanden bedre, her er det ikke behov for advarsel.

2018 - Kalken

Juli 2018

Oppdatert advarsel:

- Barn bør ikke spise fisk fra vannet Kalken
- Voksne bør ikke spise abbor fra vannet Kalken

2019 – Leirin og Sustjernet

Januar 2019

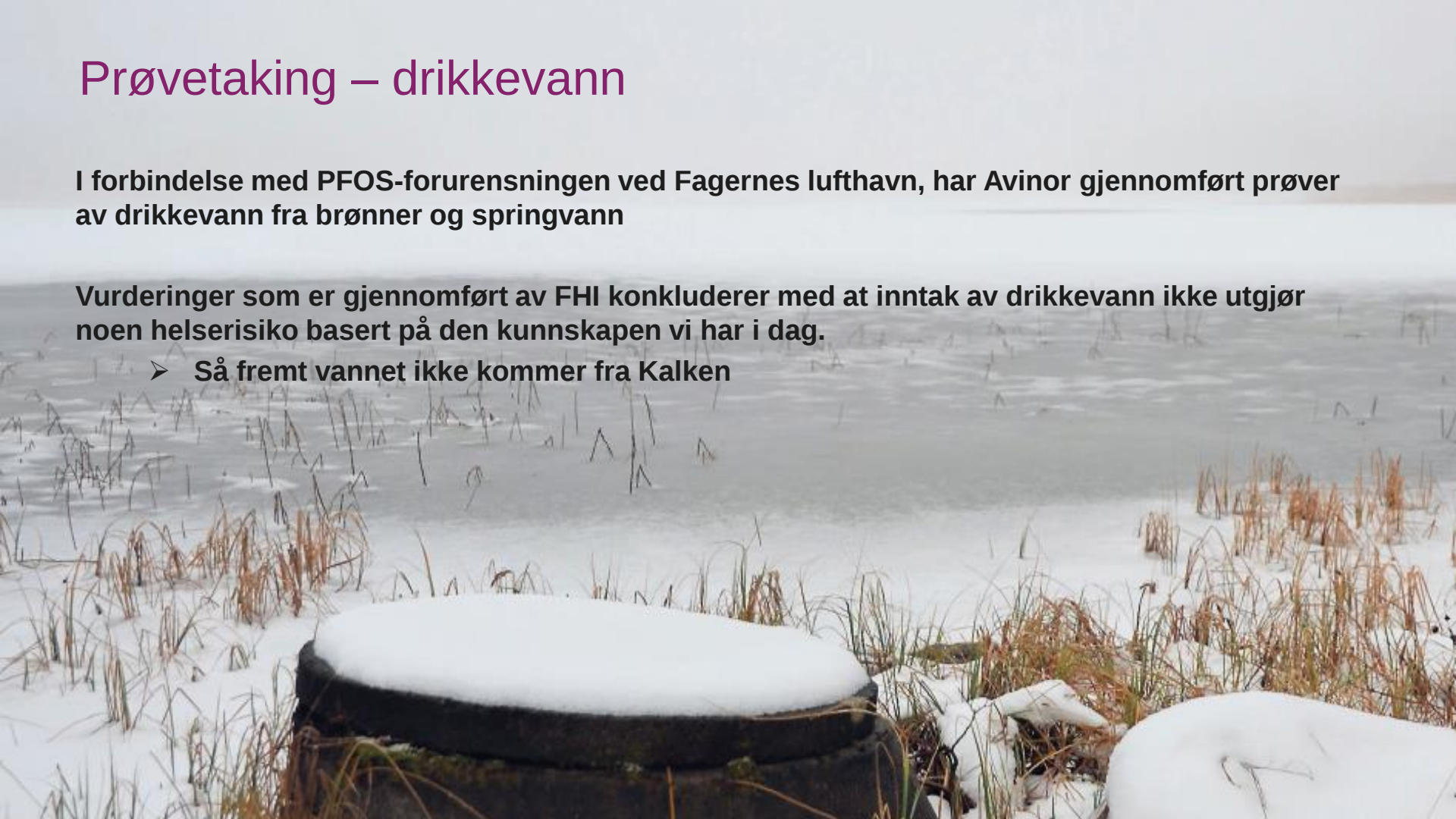
Avinor forventer advarsel mot inntak av fisk fra Leirin og Sustjernet

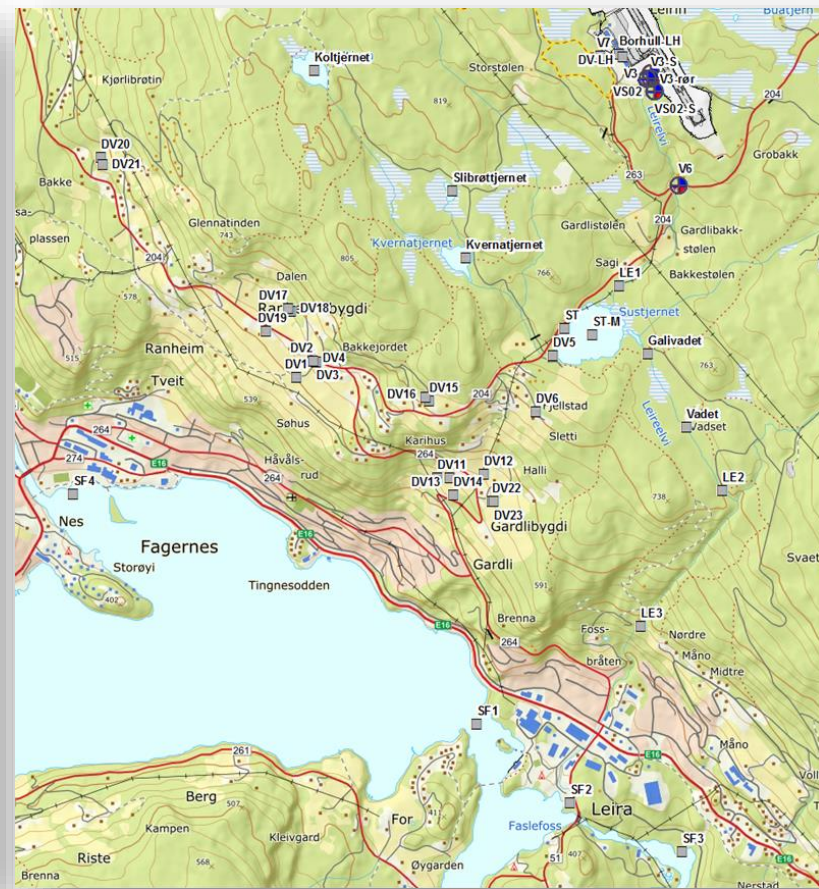
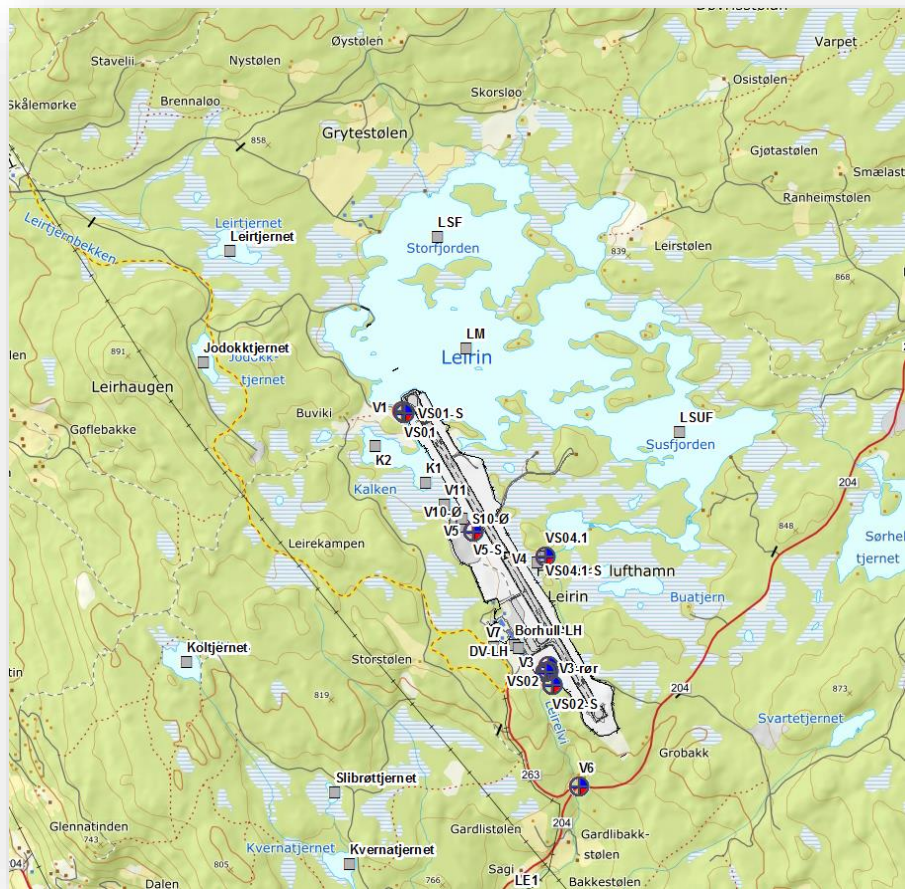
Prøvetaking – drikkevann

I forbindelse med PFOS-forurensningen ved Fagernes lufthavn, har Avinor gjennomført prøver av drikkevann fra brønner og springvann

Vurderinger som er gjennomført av FHI konkluderer med at inntak av drikkevann ikke utgjør noen helserisiko basert på den kunnskapen vi har i dag.

- Så fremt vannet ikke kommer fra Kalken

Vurdering av spredningsveier

- konsulentens foreløpige konklusjoner

- Spredningsveien for PFAS fra brannøvingsfeltet er i all hovedsak via lokale drenggrøfter og videre i hovedvassdraget, dvs. Kalken, Leirin og Leirelvi.
 - Resultatene viser høyere konsentrasjoner i Kalken og langt lavere i Leirin, Leirelvi og Sustjernet
- Tilførsel av PFAS-holdig vann til fjellsprekker, vurdert ut fra bergart, oppsprekking og areal belastet område, vurderes til å være svært liten. Fortynningen i grunnvann i fjell vurderes til å være stor.
 - Grunnvann i fjell vurderes til i hovedsak å kunne drenere mot sør og sørvest.
- Grunnvann i løsmasser strømmes hovedsakelig permeable løsmasser langs Leirelvi

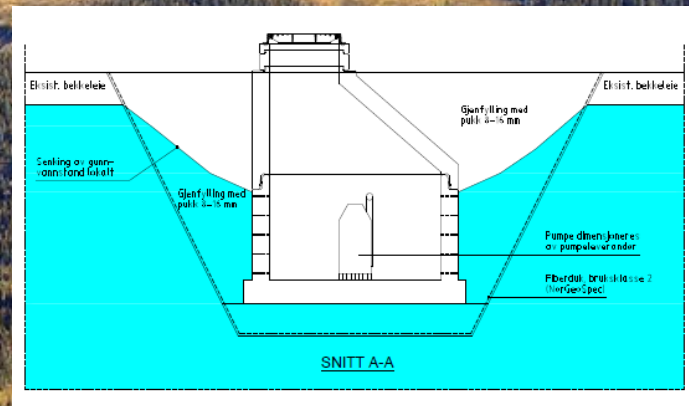
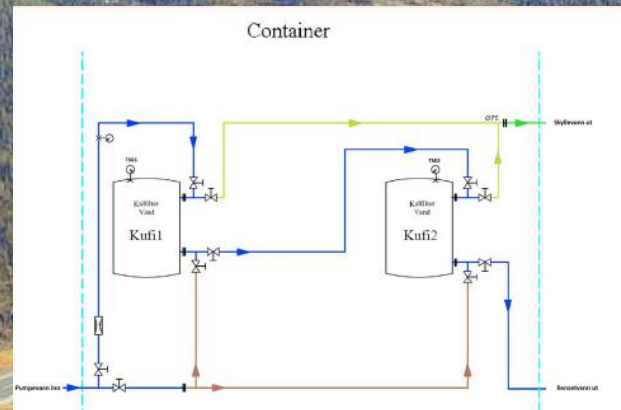
- Ved Bakkestølen kan vann fra Leirelvi infiltrere inn løsmassene langs elva.
- Ved Sustjernet kan grunnvann drenere mot sørvest i gruslag under tettere masser.
- Ved Leira kan vann fra Leirelvi infiltrere inn løsmassene, men det vil være svært stor fortynning grunnvannsmagasinet ved Leira.

→ Utarbeide prøvetakingsplan for disse områdene

Etablering av vannrensetiltak

Avskjeringsgrøft
Pumpekum
Fangdamm

Takk for oppmerksomheten

Informasjon knyttet til PFOS saken

- Avinor.no under «PFOS i fokus»

Spørsmål knyttet til PFOS kan sendes til

- PFOS@avinor.no

